

Lumotaidon tehotunti 4: Peltoluonnon monimuotoisuus

Marjaana Toivonen, erikoistutkija

4.4.2023

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Miten näillä toimenpiteillä edistetään parhaiten luonnon monimuotoisuutta?

Viljelemättömät alat

- Luonnonhoitonurmet (ekojärjestelmä)
- Monimuotoisuuskasvit (ekojärjestelmä)
- Monivuotiset monimuotoisuuskaistat (ympäristökorvaus)
- Suojavyöhykkeet (ympäristökorvaus)

Pölyttäjäkasvit (ympäristökorvaus)

Viljelemättömät alat

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Säilytä vanhat monilajiset nurmik kasvustot

- **Säästä kasvustot, joille luonnonkasvit ovat levinneet**
- Ilmoita luonnonhoitopelloiksi etenkin
 - Pitkäaikaiset kesannot
 - Vanhat peltolaitumet, jolla laidunnus loppunut
 - Niittykasvi- ja lintukasvipellot kahden vuoden jälkeen
- Hyödynnä vanhat nurmik kasvustot myös suojavaohtyhtkeinä sopivilla paikoilla
- Jos haluat lohkon yksivuotisten kasvien viljelyyn, **säästä reunoilla vanha kasvusto monivuotisina monimuotoisuuskaistoina**
- Luonnonvaraisten lajien leviäminen ja asettuminen nurmille vie aikaa; hoidon jatkuvuus tärkeää mm. kasveille ja perhosille

Kun perustat uutta, valitse luonnolle otolliset paikat

- **Lohkot, joita eläimet suosivat luontaisesti** -> riistakasvit, lintukasvit, luonnonhoitonurmet
- **Aurinkoiset metsänreunat** -> luonnonhoitonurmet, monivuotiset monimuotoisuuskaistat, niittykasvit
 - monimuotoisen luonnonkasvillisuuden leviäminen
 - lämpöä ja tuulensuojaa hyönteisille
- **Peltoaukeat** -> lintukasvit, luonnonhoitonurmet, monivuotiset monimuotoisuuskaistat
 - osa peltolinnuista viihtyy aukeiden keskellä
- **Kuivat, paahteiset, hiekkaiset lohkot** -> niittykasvit
 - parhaat edellytykset niittykasvien menestymiseen ja monimuotoiseen kasvi- ja hyönteislajistoon
- Suojavyöhykkeet sitoumusehtojen mukaan: pohjavesi- ja Natura-alueet, vesistöjen ja kosteikkojen reunat

Käytä monipuolisia siemenseoksia

- **Monilajiset seokset**, joissa
 - heiniä ja kaksisirkkaisia, eri aikaan kukkivia
 - yksi- ja monivuotisia kasveja – suosi monivuotisia toimenpiteitä
 - monimuotoisuuskasvit: ainakin 4 lajia (vaatimus 2)
 - luonnonhoitonurmet: mukaan palkokasveja (sallitaan max. 20 % siemenseoksen painosta)
- **Voimakkaasti kilpailevien kasvien/seosten välttäminen**
- Vaikka valtaosin käytettäisiin edullista ”perusseosta”, johonkin kohtaan voi kylvää monimuotoisempaa
- Kotimaisten niittykasvien ja -siementen käyttö, jos mahdollista, edes pienessä määrin
 - erit. jos suunnitelmissa säilyttää kasvusto pitkään
 - siemeniä voi myös kerätä itse

Niitä monivuotisia kasvustoja harkiten

- Niitto **joka toinen vuosi** tai harvemmin, jos umpeenkasvu ei ongelma, eikä niittoa vaadita
 - luonnonhoitonurmilla vaaditaan joka toinen vuosi
 - suojavyöhykkeillä joka vuosi
- Niitto **elokuussa** tai myöhemmin
 - useimmat kasvit ja eläimet ehtineet lisääntyä
 - suojavyöhykkeen kasvusto korjattava viim. 31.8.
- **Osittainen niitto**, jos tarvetta niittää aiemmin
 - osat, joissa runsaasti ongelmariikkoja
 - eri osien niitto vuorovuosin, jos ei vuosittaisen niiton vaatimusta
 - kasvustoon jää suoja-alueita
- Niitto **lohkon keskeltä reunoille**
 - eläimet pääsevät pakoon

Pölyttäjäkasvit

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Pölyttäjäkasveilla ravintoa pölyttäjille – rinnalle tarvitaan muita toimia

- Laaja ala yhtä hyönteispölytteistä kasvia ei juuri hyödytä luonnonvaraisia pölyttäjiä
 - Ravintopula ennen ja jälkeen kukinnan
 - Pölyttäjät tarvitsevat **kukkajatkumoa**
- Rinnalle muita toimia, jotka lisäävät pölyttäjien ravintoa
 - Palkokasvinurmet
 - Kukkiivat alus- ja kerääjäkasvit
 - Viljelemättömät alueet
 - tänään käsitellyt kesannot ym.
 - perinnebiotoopit, luonnonlaitumet, kosteikot
 - pientareet, metsäsaarekkeet, pihat

Kiitos

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute